

4 ההחלטות הגדולות

1. מתי לפרוש?

כיום גיל הפרישה לגברים הוא 67 לגברים ו-62 לנשים ואמור לעלות באופן הדרגתי לגיל 64 בשנים הקרובות. גיל פרישה הוא הגיל שממנו זכאים לפרוש ולקבל קצבת פנסיה (הפנסיה בגילאים אלו אינה אוטומטית ותלויה בתנאים שנקבעו בדין או בהסכם), נשים רשאיות להמשיך לעבוד עד גיל 67 שזהו הגיל שבו מעסיק רשאי אך אינו חייב לחייב עובד לפרוש. אבל גם אם הגעתם לגיל 67 אתם יכולים לפנות למעסיק שלכם (רצוי בכתב) בבקשה להמשיך לעבוד ובכך להגדיל את החיסכון הפנסיוני שלכם. המעסיק מצדו צריך לשקול את בקשתכם בתום לב ולהחליט האם יאפשר לכם להמשיך ולהעסיק אתכם לאחר גיל זה.

ישנם אנשים רבים שבוחרים דווקא להקדים את גיל הפרישה ולצאת לפנסיה מוקדמת. חשוב להבין, החלטה כזו מקטינה את הפנסיה החודשית במאות שקלים לחודש לכל החיים!

אם אתם לא תדאגו לכספי הפנסיה שלכם, אף אחד לא יעשה זאת במקומכם! לפרישה צריך להיערך, אחרת אתם עלולים למצוא את עצמכם ללא הכנסה או עם הכנסה שלא מתאימה לצרכים שלכם ביום שאחרי הפרישה. בשנים האחרונות יותר ויותר אנשים מבינים את החשיבות בתכנון כספי הפרישה שלהם - אמנם מדובר בנושא מורכב אבל דווקא בשל כך צריך להשקיע מאמץ וזמן בנושא. לבחון את כל החלופות, להתייעץ עם מספר גורמים, לערוך סקר שוק ועוד.

חלקכם אולי מדמיין כבר את החופשה הראשונה, אבל

רגע לפני יש כמה החלטות חשובות שעליכם

לקבל כבר במועד בו אתם ממלאים את טפסי הפרישה. חלק מההחלטות בלתי הפיכות ולא ניתנות לשינוי ובעלות השפעות משמעותיות על העתיד שלכם. לכן, כדאי לקבל אותן לאחר בחינה מעמיקה (ובמקרה הצורך התייעצות עם גורמים נוספים) של ההשלכות של כל בחירה. קצת עבודה היום וזה ישתלם לכם לכל החיים.

2. מה גובה קצבת השארים?

קצבת השארים מבטיחה לשארים שלכם אחוז מסוים מגובה קצבת הפנסיה שלכם לאחר פטירתכם. הקצבה מיועדת לאלמן או לאלמנה למשך שארית חייהם ולילדכם עד הגיעם לגיל 21.¹ עבור מי שנשוי והפריש במסגרת הפרשותיו הפנסיוניות לביטוח שארים, השארים שנותרו בחיים יקבלו 30% או יותר מהפנסיה שלו בכפוף למה שסוכם כשהצטרף לקרן הפנסיה או עפ"י קביעתו עד למועד יציאתו לפנסיה והכל כפי שקובע תקנון הקרן בה הוא חבר. כלומר, חודשים רבים לפני היציאה לפנסיה מומלץ מאוד להתעמק בתקנון קרן הפנסיה בו אתם חברים, אותו ניתן למצוא במקרים רבים באתר האינטרנט של הקרן.

1 בקרן פנסיה יש גם התייחסות לסוגיה של בן מוגבל נבחר: אם יש לכם ילד מעל גיל 21 ונתמך ('נתמך' = חסר יכולת השתכרות), אתם יכולים לקנות לו קצבה כל עוד הוא מוגדר כנתמך.

זכרו כי תוחלת החיים ממשיכה לעלות והתחזיות לשנים הקרובות צופות כי גברים יחיו 20 שנה לאחר הפרישה ונשים אפילו יותר! היקף כספי הפנסיה שחסכתם הוא זה שמגדיר את גובה הפנסיה שלכם למשך כל ימי חייכם בעתיד. דחייה של היציאה לגמלאות מעבודה מגדילה את קצבת הפנסיה פעמיים: א. דוחה את השימוש בכספי החיסכון שצברתם למועד מאוחר יותר.

ב. מגדילה את סכום הכסף שנצבר בו בשל העובדה שאתם ממשיכים לעבוד ומפרישים כסף נוסף לחסכון.

הידעת?

גיל הפרישה נקבע בסוף המאה ה-19 על ידי גנרל ביסמרק (האחראי לאיחוד גרמניה) הוא קבע את גיל הפרישה לגיל 65. ומה הייתה תוחלת החיים הממוצעת באותם שנים בגרמניה? רק 50! ממילא רוב העובדים לא יצאו לפנסיה. מאז, תוחלת החיים כמובן עלתה באופן משמעותי ואנשים נהנים מחיים ארוכים, אך נותרה הבעיה שחיסכון ממספר שנות עבודה מצומצם יחסית צריך להספיק לעוד שנים רבות של אורח חיים פעיל.

בעד קצבת שארים גבוהה: תוכלו להבטיח את מצבם של יקירכם ולדאוג להם גם לאחר מותכם.

נגד קצבת שארים גבוהה: ככל שתבחרו בקצבת שארים גבוהה יותר, כך קצבת הפנסיה החודשית שלכם תהיה נמוכה יותר.

טיפ קצר מהאוצר

כמובן שכולם רוצים לדאוג ליקיריהם, אך חשוב לזכור שדאגה להם באה על חשבון גובה קצבת הפנסיה שלכם. לפני שבוחרים לתת להם קצבת שארים בשיעור של 100%, **שקלו** האם תוכלו להתקיים מקצבת הפנסיה שלכם שתקטן בהתאם לגובה פנסיית השארים אותה הגדרתם, בדקו האם יש הכנסות נוספות שבני הזוג יוכלו להתקיים מהם לאחר פטירתכם וכו'.

לדוגמא, אם תבחרו בקצבת שארים בגובה 60% מתשלום הפנסיה החודשי שלכם, בני הזוג שלכם יקבלו 60% מגובה קצבת הפנסיה שלכם לאחר פטירתכם למשך כל החיים שלהם. נניח שקצבת הפנסיה החודשית שלכם היא 5,000 ₪ אז אם תרכשו קצבת שארים בגובה של 60% השארים שלכם יקבלו קצבה של 3,000 ₪ למשך שארית חייהם (או לילדים עד שיגיעו לגיל 21).

עלות קצבת השארים שתשלמו מושפעת מגילם של ילדכם ובני זוגכם. ככל שגילם צעיר יותר, עלות הקצבה יקרה יותר, דבר שיפחית בסכום יתר החסכונות הפנסיוניים שלכם.

שימו לב

בביטוח חיים (ביטוח מנהלים) אין קצבת שארים אלא האנשים שהגדרתם כמוטבים, יקבלו סכום כסף כהון חד פעמי. שינוי יזום בזכויות המוטבים עלול לפגוע במקדם לרעת הפורש - יש לבדוק זאת היטב טרם קבלת החלטה.

בעד הבטחת תשלומים ממושכת: תוכלו להבטיח שהכסף שחסכתם לא ילך לאיבוד ויגיע לאנשים שיקרים לכם.

נגד הבטחת תשלומים ממושכת: ככל שתבחרו ביותר תשלומים מובטחים הפנסיה החודשית שלכם תהיה נמוכה יותר ויכול להיות שכלל לא תעשו שימוש בתשלומים המובטחים.

3. כמה תשלומים מובטחים?

אתם יכולים לבחור כמה תשלומים לאחר מותכם ישולמו למי שתבחרו (**מוטבים** - לאו דווקא בן/בת זוג וילדים עד גיל 21). תוכלו לבחור בין 0, 60, 120, 180 ו-240 תשלומים חודשיים.

נניח שאדם בחר ב-180 תשלומים והוא נפטר לאחר ששולמו לו 80, המוטבים שלו ימשיכו לקבל 100% מקצבת הפנסיה שלו למשך 100 חודשים נוספים. לחלופין, נניח שאתם חיים עד 120, הבטחת התשלומים שלכם לא רלוונטית וכביכול שילמתם לחינם עליה והקטנתם את הקצבה החודשית שלכם לשווא (בדיוק כמו כשרוכשים ביטוח).

התשלומים המובטחים הם סוג של ביטוח שנועד להבטיח שגם אם אתם חלילה נפטרים, ישר אחרי היציאה לפנסיה, הכסף שחסכתם במשך כ"כ הרבה שנים לא יעלם אלא מישהו שיקר לכם יקבל אותו. ככל שתבחרו יותר תשלומים, כך תקטן קצבת הפנסיה שלכם.

טיפ קצר מהאוצר

אתם רשאים למשוך רק חלק מהיתרה הצבורה של החיסכון הפנסיוני. מה זאת אומרת? נניח וברשותכם בחיסכון 1,500,000 ₪. אתם יכולים להחליט להמיר לקצבה רק 1,000,000 ₪ ואת היתר להשאיר כחיסכון אשר ימשיך לצבור תשואה בשוק ההון.

בעד משיכה חד פעמית: תמיד נחמד שיש סכום חד פעמי גדול שיכול לשמש אתכם לצרכים ולרצונות שלכם.

נגד משיכה חד פעמית: הכסף מיועד להספיק לנו למשך שנות הפנסיה שלנו, ומכיוון שרובינו מתקשים לעמוד בפיתוי של להוציא כסף כאשר יש לנו סכום גדול וזמין, קיים חשש שיתבזבז הכסף לשווא.

מאיזו חברה לקבל את כספי הפנסיה? ניתן להעביר את הכספים שחסכתם לפנסיה לכל חברה אחרת טרם הפרישה לצורך קבלת כספי הפנסיה. אינכם חייבים להישאר בחברה בה חסכתם לאורך השנים את הפנסיה. כל עוד לא התחלתם לקבל

4. איך לחלק את כספי החיסכון בין סכום קצבתי לבין משיכה הונית חד פעמית?

במקרים מסוימים ניתן להוון את הכספים שחסכתם לחיסכון הפנסיוני ולמשוך אותם כסכום חד פעמי.

מתי אפשר להוון את כספי החיסכון ולמשוך כסכום חד פעמי?

3. למי שיש קצבת פנסיה גבוהה יותר מקצבת הזקנה המינימלית שנקבעה בחוק כ-24,300² ₪ לחודש, ניתן להוון³ ולמשוך כסכום חד פעמי כל סכום מעבר לכך.

4. למי שיש קצבת פנסיה שווה או נמוכה מ-4,300 ₪ לחודש, ניתן להוון 25% מגובה הקצבה ל-5 שנים למקרים שבהם צריכים סכום חד פעמי אחרי הפרישה.

5. בקופות גמל - כספים שנחסכו עד שנת 2008 ניתנים למשיכה כסכום חד פעמי. לאחר מכן, רק במצבים מאוד מיוחדים (כגון: הכנסות מאוד נמוכות, הוצאות רפואיות מסוימות בהיקפים גבוהים, נכות או פנסיה ממקום העבודה שהיקפם נמוך מ-5% משכר המינימום. פרטים אצל פקיד השומה או יועץ מס).

2 קצבת הזקנה המינימלית ומשתנה בהתאם למדד המחירים.
3 מלשון 'הווה', שם לתהליך בו מתרגמים את ערך הכסף מתקופה אחת (בה הייתם אמורים לקבל אותו כקצבה) לתקופה אחרת (ביום שמושכים אותו), תוך התחשבות בריבית.

ערכו **סקר שוק** והשוו בין החברות השונות לפי הקריטריונים הבאים:

1. **דמי ניהול** - התקשרו לחברות הפנסיה והתמקחו על גובה דמי הניהול שאתם משלמים

2. **תשואות של מסלולי פרישה** - היכנסו והשוו תשואות באתר פנסיה.נט של משרד האוצר בכתובת: pensyanet.mof.gov.il

3. **איכות השירות** - היכנסו והשוו שירות לפי מדד שירות באתר משרד האוצר בכתובת: <http://mof.gov.il/hon/Consumer-Information/ServiceIndex/Pages/default.aspx>

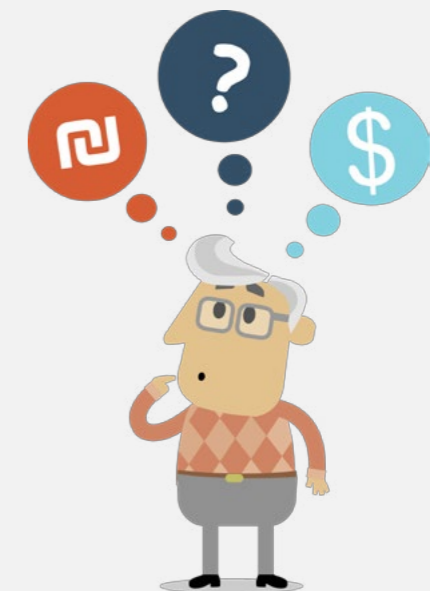
4. **מקדם הקצבה** - השוו בין גובה מקדמי הקצבה שמציעות לכם החברות השונות. מקדם הקצבה הינו מספר שבעזרתו "מתרגמים" סכומים שנצברו בקופת החיסכון הפנסיוני לקצבה חודשית לשארית החיים. את סך החיסכון שצברתם מחלקים במספר של מקדם הקצבה, ומקבלים את גובה הקצבה החודשית שלכם. נניח שצברתם 1,000,000 ₪ ומקדם הקצבה שלכם הוא 200, הקצבה החודשית שלכם תהיה (מיליון לחלק ל-200) ובסה"כ 5,000 ₪. ככל שמקדם הקצבה נמוך יותר, כך קצבת הפנסיה החודשית שלכם

קצבת פנסיה, ניתן להעביר את הכספים שחסכתם לחברה אחרת. **אם התחלתם כבר לקבל קצבה**, כלומר, המרתם את הכספים שחסכתם בקצבת פנסיה חודשית **לא תוכלו להעביר את כספי החיסכון (לנייד) לחברה אחרת**. שקלו לנייד ולהעביר את הכספים לפי התנאים המוצעים בחברות השונות.

שימו לב

אם חסכתם בקופת גמל אתם חייבים להעביר את כספי הפנסיה שלכם לגוף שיכול לפי חוק לשלם קצבה - כלומר גוף שיש לו קרן פנסיה או ביטוח מנהלים.

טיפ קצר מהאוצר

חשוב לוודא שהזכויות והתנאים שהובטחו לכם בחיסכון הנוכחי שלכם לא נפגעים בעת המעבר ולכן חשוב לוודא את העניין גם מול החברה הישנה וגם מול החברה החדשה.

תהיה גבוהה יותר. מקדם הקצבה נקבע בהתאם למאפיינים האישיים של כל אחד (גיל, מין, שנת פרישה, מצב משפחתי וכו') ובהתאם להנחיות שקובע הרגולטור על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

5. מגוון אפשרויות הבחירה לגבי אופן תשלום הקצבה -

בדקו אילו אפשרויות בחירה נותנות החברות לגבי כל אחד מהסעיפים הבאים:

- א. אילו שיעורי קצבת השארים מציעה החברה.
- ב. אילו תקופות להבטחת התשלומים מציעה החברה.
- ג. האם ניתן למשוך חלק מכספי חיסכון במשיכה חד פעמית.
- ד. האם ניתן לשלב משיכה חד פעמית של חלק מסכום החיסכון לצד הבטחת תשלומים.

אם אחרי הבדיקה תגלו שהחברה שלכם מציעה לכם את התנאים הטובים ביותר כמובן שאין צורך לנייד את החיסכון הפנסיוני שלכם, אך אם תגלו שחברה אחרת מציעה תנאים טובים יותר, תהליך הניוד הוא לא מסובך והחברה שאליה אתם מעוניינים להעביר את כספכם תדאג כמעט לכל התהליך.

ושני טיפים אחרונים לסיום

1. **הסתכלו על כלל הנכסים שיש ברשותכם - לא רק הכספים שחשכתם בקרן הפנסיה יעמדו לרשותכם בתקופת הפנסיה, אלא כל הנכסים שלכם מהווים את כספי הפנסיה שלכם: כספי החיסכון בבנק, הכספים שמושקעים בשוק ההון, קרנות השתלמות או נכס פיסי (דירה, שטח) אם יש לכם. בין כל הסכומים הללו אפשר "לשחק", למשל ניתן להעביר כסף מחיסכון בבנק לקרן הפנסיה על מנת להגדיל את קצבת הפנסיה החודשית שלכם וכך לשמור על רמת ההכנסה שהורגלתם עליה.**

2. **בחנו את האפשרויות כמכלול משפחתי - לא מספיק לבחון רק את כספי החיסכון שלכם, אלא כדאי לבחון גם את החיסכון הפנסיוני, הנכסים והצרכים של בני הזוג. ההחלטות שלכם משפיעות באופן ישיר עליהם. ולכן כדאי לדבר על כל ההחלטות שצריך לקבל יחד עם בני הזוג ולקבל החלטות משותפות.**

שימו לב!

כפי ששמתם לב ישנן הרבה החלטות שצריך לקבל, והרבה דברים שניתן לעשות (שיקולי מס, העברת כספים וכו') ולכל החלטה השפעה קריטית על ההכנסה שלכם בהמשך החיים. לכן מומלץ להיעזר במומחה לתכנון פרישה. ישנם יועצים פרטיים, יועצים בבנקים ויועצים בגופים המוסדיים שמנהלים את כספי הפנסיה שמתמחים בתכנון פרישה. כדאי לפנות לגורם מקצועי לקבלת סיוע. ניתן אפילו לפנות לכמה גורמים לשמוע מה כל אחד מציע. למרות ששירות הייעוץ יהיה בחלק מהמקרים בתשלום, זה ישתלם לכם בטווח הרחוק.